

EDUSKUNNAN VASTAUS 169/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa, laiksi elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräiksi näihin liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa, laiksi elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräiksi näihin liittyviksi laeiksi (HE 144/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 17/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomen keskusviranomaisesta elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa ja keskusviranomaisen oikeudesta saada toiselta viranomaiselta tietoja ja muuta virka-apua tällaisessa asiassa.

Tässä laissa säädetään myös oikeudesta oikeusapuun eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa.

2 §

Suomen keskusviranomainen

Oikeusministeriö on:

1) toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 49 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen;

2) elatusavun perimisestä ulkomailla tehdys-
sä yleissopimuksessa (SopS 37/1962) tarkoitettu välittävä ja vastaanottava elin;

3) Suomen hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta tehdyn sopimuksen

(SopS 74/2007) 3 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen.

Oikeusministeriö on välittävä ja vastaanottava toimielin myös, kun elatusapujen kansainvälisessä perinnässä noudatetaan vastavuoroisuutta.

Oikeusministeriö voi harkintansa mukaan toimia välittävänä ja vastaanottavana elimenä tai tarjota muuta apua elatusavun perimiseksi tai vahvistamiseksi muissakin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

3 §

Keskusviranomaisen oikeus virka-apuun

Oikeusministeriöllä on 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan oikeus salassapitoa koskevien säännösten estämättä saada tietoja ja muuta virka-apua:

1) valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisilta henkilön olosuhteiden ja sovinollisen ratkaisun mahdollisuuksien selvittämiseksi;

2) poliisiviranomaiselta henkilön olinpaikan selvittämiseksi;

3) elatusavun perintään liittyvää keskusviranomaisen tehtävää hoidettaessa valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisilta ja veroviranomaisilta henkilön tulojen ja varallisuuden selvittämiseksi sekä hänen työnantajansa tai hänen eläkkeensä maksajan yksilöimiseksi.

4 §

Oikeusapu ja vapautus täytäntöönpanokuluista

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa Suomen tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla, saa korvauksetta oikeusapua sen estämättä, mitä oikeusavun edellytyksistä on muuten säädetty:

1) asiassa, joka koskee sen vahvistamista, että vieraassa valtiossa elatusavusta annettu päätös tunnustetaan tai voidaan panna täällä täytäntöön;

2) asiassa, joka koskee isyyden vahvistamista;

3) asiassa, joka koskee vanhemman velvoittamista maksamaan elatusapua lapselleen;

4) asiassa, joka koskee lapselle vahvistetun elatusavun muuttamista, jos hakijana on lapsi tai hänen edustajansa.

Mitä 1 momentin 2—4 kohdassa säädetään, sovelletaan kuitenkin ainoastaan, jos lapsi on asian tullessa vireille alle 21-vuotias.

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa, on vapautettu täytäntöönpanokuluista.

5 §

Asiakirjojen kääntäminen vieraalle kielelle

Jos asiakirjasta, joka liittyy vieraaseen valtioon 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla toimitettavaan hakemukseen, tarvitaan Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen mukaan käänнос vieraalle kielelle, oikeusministeriö vastaa käännöksen hankkimisesta. Jos hakijana on Kansaneläkelaitos, se vastaa kuitenkin käännöksen hankkimisesta.

6 §

Lain toissijaisuus

Tätä lakia sovelletaan ainoastaan, jollei Suomen kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu.

7 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ulkoasiainministeriössä vireillä olevat keskusviranomaisen tehtäviin kuuluvat asiat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa oikeusministeriölle.

Laki

elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan täydentävät säännökset toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009, jäljempänä *asetus*, soveltamisesta Suomessa.

2 §

Kansaneläkelaitoksen perintävaltuus

Poiketen siitä, mitä Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa annetun lain (/) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, Kansaneläkelaitos huolehtii elatusavun perinnästä, jos oikeus elatusavun perimiseen kuuluu elatustukilain (580/2008) 19 §:n nojalla Kansaneläkelaitokselle.

Hoitaessaan 1 momentissa tarkoitettua asiaa Kansaneläkelaitos voi pyytää toisen Euroopan unionin jäsenvaltion keskusviranomaiselta asetuksen 53 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua erityistä toimenpidettä.

3 §

Päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistava tuomioistuin

Asetuksen 27 artiklassa tarkoitettu hakemus elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tutkitaan kärjäoikeudessa. Mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään siitä, mikä kärjäoikeus on asiassa toimivaltainen.

Asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hakemus elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta tutkitaan kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä jollakin päätöksen osapuolella on asuinpaikka, tai jos tällaista asuinpaikkaa ei ole Suomessa, Helsingin kärjäoikeudessa.

4 §

Päätöksen uudelleentarkastelu

Asetuksen 19 artiklassa tarkoitettu pyyntö Suomessa annetun elatusapua koskevan päätöksen uudelleentarkastelusta tutkitaan lainvoimaisen päätöksen tehneessä tuomioistuimessa noudattaen soveltuvien osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 3—5 ja 14 a §:ssä säädetään.

5 §

Asiakirjojen kieli

Jos ote tuomioistuimen päätöksestä, jota tarkoitetaan asetuksen 20 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, 28 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 40 artiklan 2 kohdassa, on laadittu muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, Suomen viranomaiselle on toimitettava siitä käännös suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Käännös päätöksestä, jota Suomen viranomainen vaatii asetuksen 20 artiklan 2 kohdan, 28 artiklan 2 kohdan tai 29 artiklan 2 kohdan nojalla, voidaan toimittaa paitsi suomen- ja ruotsin- myös englanninkielisenä.

6 §

Todistus oikeusavun edellytysten täyttymisestä

Asetuksen 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua todistuksen siitä, että osapuoli Suomen lain mukaan täyttää edellytykset saada oikeusapua,

antaa valtion oikeusaputoimistoista annetussa laissa (258/2002) tarkoitettu oikeusaputoimisto.

7 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

avioliittolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avioliittolain (234/1929) 50, 126 ja 128 §, sellaisina kuin ne ovat, 50 § laissa 411/1987 sekä 126 ja 128 § laissa 1226/2001, seuraavasti:

50 §

Puolisot voivat tehdä keskenään sopimuksen 47 tai 48 §:n nojalla toiselle puolisolle suoritettavasta elatusavusta. Sopimus on tehtävä kirjallisesti sekä esitettävä sen kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, jossa puolisollla tai toisella heistä on asuinpaikka.

Jos kummallakaan puolisollla ei ole Suomessa asuinpaikkaa, mutta Suomen tuomioistuin on toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan toimivaltainen elatusta koskevassa asiassa, sosiaalilautakunta voi vahvistaa 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen, jos osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia. Sopimus on esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle.

Ennen sopimuksen vahvistamista sosiaalilautakunnan on harkittava, voidaanko sopimusta pitää kohtuullisena ottaen huomioon puolison elatuksen tarve, toisen puolison maksukyky sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

Sopimus, jonka sosiaalilautakunta on vahvistanut, voidaan panna täytäntöön niin kuin tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös.

126 §

Suomen tuomioistuin voi tutkia avioliiton henkilökohtaisia oikeusvaikutuksia koskevan asian, jos vastaajalla on Suomessa asuin- tai kotipaikka.

Suomen tuomioistuin, joka on toimivaltainen avioeroa koskevassa asiassa, voi tuon asian yhteydessä tutkia sellaisen avioliiton henkilökohtaisia oikeusvaikutuksia koskevan asian, jonka ratkaiseminen on tarpeen avioeron vuoksi.

Toimivaltaan elatusvelvoitteita koskevissa asioissa sovelletaan kuitenkin toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009.

128 §

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisollla on kotipaikka. Jos puolisoilla ei ole kotipaikkaa samassa valtiossa, sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisollla viimeksi avioliiton aikana oli koti-

paikka, jos toisen puolison kotipaikka on yhä siellä. Muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan sen valtion lakia, johon puolisoilla kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on läheisin yhteys.

Asiassa, joka koskee oikeutta elatukseen, sovelletaan kuitenkin sen valtion lakia, joka

määrätään sovellettavaksi elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdystä pöytäkirjassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 8 §:n 1 momentti ja lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

3 luku

Elatusavun vahvistaminen sopimuksella

8 §

Elatusavusta tehty sopimus on esitettävä vahvistettavaksi sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jossa lapsella on asuinpaikka tai, jos lapsella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jossa elatusvelvollisella on asuinpaikka. Jos kummallakaan heistä ei ole Suomessa asuinpaikkaa, sopimuksen vahvistamisesta on voimassa, mitä 8 a §:ssä säädetään.

8 a §

Sosiaalilautakunta voi vahvistaa elatusavusta tehdyn sopimuksen, vaikka lapsella tai elatusvelvollisella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, jos Suomen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten

tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan ja osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia.

Sopimus, jota 1 momentissa tarkoitetaan, on esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle. Jos sopimus tehdään samanaikaisesti lapsen huollosta tai tapaamis-oikeudesta tehtävän sopimuksen kanssa, sopimuksen vahvistamista on kuitenkin pyydetävä sen kunnan sosiaalilautakunnalta, joka on toimivaltainen vahvistamaan lapsen huollosta tai tapaamis-oikeudesta tehdyn sopimuksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain (370/1983) 2 § ja
lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009 sovelletaan ensisijaisena niiden valtioiden välisissä suhteissa, jotka asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan ovat jäsenvaltioita.

2 §

Jollei 1 §:n 3 momentissa mainitun asetuksen 69 artiklan 3 kohdan toisesta alakohdasta muuta johdu, tämän lain säännösten estämättä ovat Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa annetut elatusapua koskevat päätökset voimassa ja pantavissa täytäntöön Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken elatusavun perimisestä pakkotoimin tehdyn sopimuksen (SopS 8/1963) nojalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annettu laki (379/1929).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2010